

ONVERWACHT DICHTBIJ

MEER DAN 350 VERRASSENDE PLEKKEN IN NEDERLAND

VOORWOORD DOOR
JOHN JANSEN VAN GALEN

ONVERWACHT DICHTBIJ

ONVERWACHT DICHTBIJ

MEER DAN 350 VERRASSEDE PLEKKEN IN NEDERLAND

VOORWOORD DOOR JOHN JANSEN VAN GALEN

© 2016 Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv
Houten-Antwerpen

www.capitool.nl
www.unieboekspectrum.nl

Capitool maakt deel uit van
Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv
Postbus 97
3990 DB Houten

Auteurs:
Travelingo, Marja Kerst & Pim Verver

Vormgeving en techniek:
hans delnoij grafisch ontwerp

Volgens het artistieke concept van de
Eyewitness Travel Guides, uitgegeven door
Dorling Kindersley Limited, Londen

Fotografie:
Ad Snelderwaard

Voor een compleet overzicht zie de
fotoverantwoording op bladzijde 192

Cartografie:
hans delnoij grafisch ontwerp

Alles is in het werk gesteld om ervoor te zorgen
dat de informatie in dit boek bij het ter perse
gaan zoveel mogelijk is bijgewerkt. Gegevens
zoals telefoonnummers en websites zijn echter
aan veranderingen onderhevig. De uitgever is
niet aansprakelijk voor consequenties die
voortvloeien uit het gebruik van dit boek.

ISBN 978 90 00 35206 7
NUR 510

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag
worden vervaelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd
gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op
enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door
fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is
toegestaan op grond van artikel 16 Auteurswet 1912, juncto
het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het
Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17
Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk
verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting
Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB, Hoofddorp). Voor het
overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in
bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken dient
men zich tot de uitgever te wenden.

Foto omslag:
De Plompe Toren in Schouwen

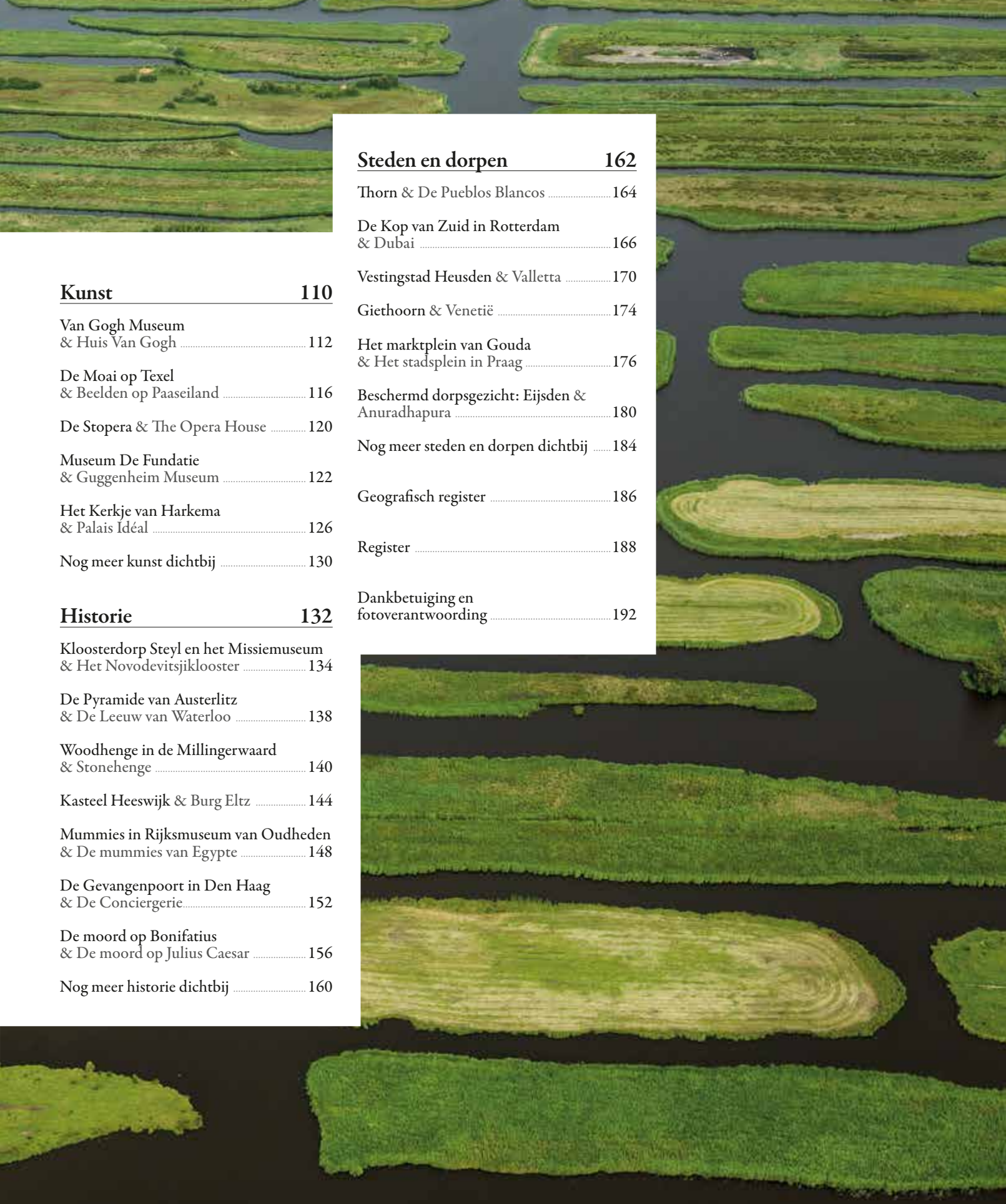
Foto halftitelbladzijde:
De wandelschoenen aan langs het Noaberpad

Foto titelbladzijde:
De John Frostbrug in Arnhem

Foto inhoudopgave:
Water en land in de Oostzanerpolder bij Zaandam

INHOUD

Voorwoord	7	Cultuur	56
Natuur	8	Tabakshistorisch Museum & Cubaanse sigaren	58
Loonse en Drunense duinen & De Sahara in Marokko	10	Het Elvismuseum in Culemborg & Graceland	62
De grote vijf van Nederland & The Big Five	14	Wijndomein Sint Martinus & Franse wijnen	66
Friese meren & Lake District	16	De Bonifatiusbron in Dokkum & Lourdes	70
Oudste eik van Nederland & Mammoetbomen in Yosemite	20	De theefabriek & Thee in Sri Lanka	74
Verdronken land van Saeftinghe & Everglades	22	Boekhandel Waanders & El Ateneo	76
Sallandse Heuvelrug & De Prairies	26	Reconstructie van De Batavia & De Santa Maria	80
Dode bomen in Mariapeel & Lake Mulwala	30	Nog meer cultuur dichtbij	82
Nog meer natuur dichtbij	32	Actief	84
Architectuur	34	De Sneekweek & Sydney to Hobart	86
Scheve toren in Acquoy & De scheve toren van Pisa	36	Klimmuur Spaarnwoude & Bergbeklimmen in de Eiffel	90
Het Waterfront van Almere & De Bund in Shanghai	40	Amstel Gold Race & De Tour de France	92
Brug De Oversteek bij Nijmegen & Golden Gate Bridge	42	Bungeejumping in Scheveningen & Bungeejumping in Nieuw-Zeeland	96
De basiliek Nieuwe Bavo & Sagrada Família	46	Kanoën in de Biesbosch & Kanoën in Minnesota	98
Vuurtoren Hollum & Kiz Kulesi	48	Grotbiken & Mountainbiken in Alaska	102
De Uithof in Utrecht & La Défense	52	Het Pieterpad & Santiago de Compostela	104
Nog meer architectuur dichtbij	54	Nog meer actief dichtbij	108

Kunst **110**

Van Gogh Museum & Huis Van Gogh	112
De Moai op Texel & Beelden op Paaseiland	116
De Stopera & The Opera House	120
Museum De Fundatie & Guggenheim Museum	122
Het Kerkje van Harkema & Palais Idéal	126
Nog meer kunst dichtbij	130

Historie **132**

Kloosterdorp Steyl en het Missiemuseum & Het Novodevitsjkklooster	134
De Pyramide van Austerlitz & De Leeuw van Waterloo	138
Woodhenge in de Millingerwaard & Stonehenge	140
Kasteel Heeswijk & Burg Eltz	144
Mummies in Rijksmuseum van Oudheden & De mummies van Egypte	148
De Gevangenpoort in Den Haag & De Conciergerie	152
De moord op Bonifatius & De moord op Julius Caesar	156
Nog meer historie dichtbij	160

Steden en dorpen **162**

Thorn & De Pueblos Blancos	164
De Kop van Zuid in Rotterdam & Dubai	166
Vestingstad Heusden & Valletta	170
Giethoorn & Venetië	174
Het marktplein van Gouda & Het stadsplein in Praag	176
Beschermd dorpsgezicht: Eijsden & Anuradhapura	180
Nog meer steden en dorpen dichtbij	184
Geografisch register	186
Register	188
Dankbetuiging en fotoverantwoording	192

VOORWOORD *door* JOHN JANSEN VAN GALEN

Nederland is ongelooflijk

De wonderlijkste persoon die ik ooit ontmoette is de vrouw die zei dat je in Nederland niet kunt wandelen omdat het er zo saai is. Saai?

Loop eens vanaf de dorpsweide in Wijk aan Zee het zuidelijk duin op en je ziet een schouwspel als je nooit tevoren zag: een landschap van stoom, rookwolken en hellebrand. Een treintje giert door de bochten van de rails, soms gaat even een hoogoven open en kijk je rechtstreeks in een laaiende vuurmond.

Of bewonder vlakbij Arnhem, achter kasteel Rosendaal, de schelpengalerij, fraai ingelegd met de exotische vondsten, die de zoons van de kasteelheer mee brachten van hun tropische vaarten; ze wilden niet deugen en waren daarom naar zee gestuurd, waardoor wij nog altijd van hun buit genieten. Saai?

Het aantrekkelijke van Nederland is nu juist dat het steeds anders is. Op één dag loop je langs akkers en weiden, over oude landgoederen, door bos en heide; dan weer over een kerkpad naar een dorp in waar een majestueuze kerk al eeuwen waakt over wel en wee.

Of je gaat door een schil van steeds minder nieuwe woonwijken een van die betoverende

stadscentra in (Deventer, Delft, Dordrecht om bij de D te blijven) waar het land zo rijk aan is. Na ons bezoek aan dat fort stuiten we in de magnifieke binnenstad van 'Berg op Zoom houdt u vroom' op de jaarlijkse ommegang: een kilometers lange menselijke verbeelding van het Bijbelverhaal, met theatraal spel en loepzuivere zang. Saai?

Je loopt de Loonse en Drunense Duinen in en ik – die in lezingen altijd pochte dat je in Nederland niet verdwalen kunt, althans ik niet – ben binnen het uur volkomen verdwaald. Rondom mij zandvlakten zover het oog reikt, tot aan de donkere randen van dennenbossen die elkaar steeds gelijk zijn. Onherbergzaam in een mistig najaar, snikheet in een lome zomer.

Nederland is juist ongelooflijk. Opklimmend naar de Amerongse Berg sta je plotseling oog in oog met een wonderlijke toren die nergens voor dient en nooit ergens voor diende. Een folie, niet voor het nut, maar voor de gekte.

Zo'n manifestatie van fantasie noemt men vaak 'on-Nederlands' en dat is de typering van diegenen die menen dat Nederland saai is en saai hoort te zijn. Maar al die fraaie duiventillen, dromerige standbeelden, sierlijke koepels aan de oevers van een

kronkelig riviertje zijn echt helemaal Nederlands.

Hoe vaak ik ergens ook al eerder liep (in de Slufter op Texel, over het landgoed Heuven bij Rheden, in de Waterleidingduinen bezuiden Bentveld, door het dal van de Gulp bij Slenaken) nergens heb ik mij in Nederland ooit verveeld – ook niet in Flevoland, waar ik volkomen het spoor bijster raakte in een fascinerende wildernis van distels en berenklauw: de 'stille kern' van het Horsterwold.

En nog ben ik niet overal geweest: niet in Bourtange, niet in Willemstad. Daar ga ik nog heen, want van dit land krijg ik nooit genoeg.

NATUUR

Wildlife in Nederland: een imposant edelhert

De Sahara, eindeloze zandvlaktes in Marokko

DE SAHARA IN MAROKKO

ONMETELIJKE LEEGTE VAN ROTS EN ZAND

Waar kun je slapen onder een sterrenhemel, een kamelentocht maken en opgaan in een wereld van geelgouden duinen? Het klinkt als een sprookje van 1001 nacht, maar ligt op zo'n vier uur vliegen. De Sahara van Noord-Afrika is in totaal tweehonderd maal zo groot als Nederland en ligt voor een deel in Marokko. De Marokkaanse Sahara bestaat hoofdzakelijk uit aardplaten vol kiezels en stenen met een begroeiing van doornstruiken, acacia's en dadelpalmbomen. Ongeveer 15 procent van de Sahara wordt in beslag genomen door eindeloze zandzeeën en -duinen. Het zand is zo fijn als poeder. Overdag lijken de duinen puur goud, tegen de avond kleurt de laagstaande zon ze vuurrood. Hier ben je nietig als mens; een stipje in een uitgestrekt decor van grind, tafelbergen, oases en zand.

WOESTIJNREIZEN MAROKKO

Er zijn vele wandeltochten te maken in de Marokkaanse Sahara, met kamelen als lastdier of voor wie wil, om zelf op te rijden.

Een paar reisorganisaties:

www.nimsjoc.nl, www.marokkoonline.nl,
www.snp.nl, www.actiefopvakantie.com,
www.wandelenmarokko.nl, www.beamulder.nl,
www.barrio-life.nl, www.nunatak.nl,
www.wandelwaaier.nl

LOONSE EN DRUNENSE DUINEN & DE SAHARA IN MAROKKO

Is de Sahara de heetste woestijn van de wereld, wij hebben een van de laatste, grote stuifzandvlaktes van Europa; het stuifzand van de Loonse en Drunense Duinen.

IN HET KORT

LIGGING

In de driehoek Waalwijk, Tilburg, Den Bosch

OPPERVLAKTE

35 km²

COÖRDINATEN

51.64717 NB, 5.11157 OL

Zand, zand en nog eens zand, circa een derde van Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen bestaat uit open stuifzand. Het is dan ook niet voor niets dat dit ook wel de Brabantse Sahara wordt genoemd. Van een afstand zie je het zand al door de bomen schemeren. Ga een zandwal op en daar ligt ineens die onafzienbare, licht glooiende zandzee voor je, met zijn golvende ribbels. Tijdens de laatste ijstijd namen poolwinden het zand mee naar deze locatie. Lange tijd groeide er een oerbos op. Door behoefte aan landbouwgrond en brandstof werd het bos vanaf de 13de eeuw gekapt. Daardoor kwam de zandlaag weer bloot te liggen. De wind sleet dalletjes uit en wierp elders weer heuvels op. Pas in de 19de eeuw konden ze het zand temmen door de grootschalige aanplant van grove dennen.

Maar zelfs nu zit er nog beweging in. De zandheuvels worden dan ook wel 'wandelende duinen' genoemd. De kruin van een enkele ondergestoven boom steekt ternauwernood boven het zand uit. In de zomer kan het overdag plaatselijk wel 50 °C worden. En 's nachts is het ijskoud. Temperatuurschommelingen zijn hier net zo normaal als in de Sahara. Er zijn niet veel planten en dieren die daartegen kunnen. In het extreme klimaat leven taaie planten als buntgras, zandzegge en rendiermos. Er klinken sprinkhanen, veldkrekels en de lach van een groene specht. Ook zijn pootafdrukken van een ree, hermelijn, bunzing of wezel te vinden. En de graafwespen en zandbijen, die hun eitjes laten opwarmen in de brandende zon, voelen zich prima thuis in deze Brabantse woestijn. Net als de schaarse strandzandloopkever, die verder alleen voorkomt bij de kust.

Rond het stuifzand ligt een grote diversiteit aan natuurschoon. Bossen, maar ook de beek- en moeraslandschappen van de Brand en de nieuwe natuur in voormalig landbouwgebied Hengstven zijn onderdeel van het park. In het noordoosten ligt het gehucht Giersbergen, waar de tijd heeft stilgestaan. Natuurmonumenten beheert het park en beschermt het resterende stuifzand. Op sommige plekken kappen ze de dennen, zodat ook loofboomsoorten – waaronder de ruwe berk en wilde lijsterbes – een kans krijgen te overleven.

INFORMATIE & TIPS

Extra

Onder aan een duin of in de luwte van een paar graspollen duiken regelmatig trechtervormige kuiltjes op. Dit is het werk van de larven van de mierenleeuw. Met zijn met gif gevulde kaken en plompe lijf is het een agressief roofdier, dat zijn prooi listig in een hinderlaag lokt. Een argeloze mier of andere kleine beestjes die zich langs de rand van de trechter wagen, vallen in het gat, rechtstreeks tussen de bloedorstige kaken van de grote larven.

Bezoeken

Wandelen in het mulle zand kan flink ploeteren zijn. En met de fiets moet je op de

fietspaden blijven. Dan is een route te paard een mooie optie. Daar is echter wel een ruitervergunning voor nodig. Op www.natuurmonumenten.nl/routes/vergunningen/ ruitervergunning staan lokale verkoopadressen voor de Loonse en Drunense Duinen. Geen rijervaring? Kijk dan eens op de website www.herbergmanegevanloon.nl voor een rit met de Hittax. De paarden staan per twee naast elkaar opgesteld en je wordt veilig begeleid tijdens deze tocht in park en duinen.

Website

www.np-deloonseendrunense-duinen.nl

GROTE FOTO Aan de wandel in de Loonse en Drunense Duinen **ONDER** (v.l.n.r.) Natuurschoon rond het stuifzand; de kruin van een ondergestoven boom; met het wandelnetwerk raak je nooit verdwaald

KOOTWIJKERZAND

IN HET KORT

LIGGING

Op de Veluwe, 10 km ten westen van Apeldoorn

OPPERVLAKTE

700 ha

COÖRDINATEN

52.17709 NB, 5.78907 OL

De zandzee bij Kootwijk is in de loop der eeuwen gekrompen van 14.000 hectare naar de 700 hectare van nu. Het levende stuifzandgebied is van een woeste schoonheid. Wie er nu doorheen struint, kan zich moeilijk voorstellen dat er in de middeleeuwen dichte bossen lagen. Ook was er een dorpje met boerderijen. In de jaren zeventig van de vorige eeuw zijn resten gevonden van dit dorp dat waarschijnlijk in de 12de eeuw kopje onder ging in het zand. Vanaf 1899 komt Staatsbosbeheer in beeld. Het beteugelen van het Kootwijkerzand is hun eerste project. Gelukkig blijft er voldoende zand over. Het is geen uitgestorven zandbak; er komen wilde zwijnen en dassen voor. Ook zie je er zeldzame korstmossen.

Informatie & tips

Extra In het hart van het Kootwijkerzand doemt het markante, art-decogebouw op van zendstation Radio Kootwijk. Dit is in de jaren twintig gebouwd voor radiotelegrafisch contact met toenmalig Nederlands-Indië. Architect Julius Luthmann ontwierp een betonnen, bijna helemaal symmetrisch gebouw van 29 m hoogte. Kijk voor data van rondleidingen op www.staatsbosbeheer.nl/ontdekradiokootwijk.

De zandzee bij Kootwijk

ZANDVERSTUIVING BIJ OMMEN

IN HET KORT

LIGGING

Ten oosten van Ommen

OPPERVLAKTE

20 ha

COÖRDINATEN

52.5147 NB, 6.46644 OL

Met zijn twintig hectare is dit een redelijk grote zandverstuiving in boswachterij Ommen. Overbegrazing en het afplaggen van heide liggen ten grondslag aan het ontstaan ervan. Wind transformeerde de kale bodem vervolgens tot verstuivend zand. Het zand bedreigde de buurtschappen in de directe omgeving. Totdat Baron van Pallandt rond 1840 besloot het terrein rigoureuus te bebossen om verdere verstuiving te stoppen. Zo komt het dat het overgrote deel van de vroegere zandgronden nu met bos is bedekt. Behalve de zandverstuiving De Sahara zijn er nog twee gebiedjes in de buurt; één in Junne en de achter de verstuiving gelegen Kalahari. Alhoewel in de laatste twee steeds meer pioniersvegetatie wortelt. Door recreatie blijft de zandverstuiving open.

Informatie & tips

Extra Toch in Ommen? In een zeskantige houtzaagmolen en een herbouwd tolhuis is het streekmuseum gevestigd. Met onder meer klassiek meubilair in een nostalgisch huiskamertafereel en een oud-Saksische boerenkeuken, klederdrachten, informatie over kamp Erika, boerenvoorwerpen en een bijenstal.

Adres Den Oordt 7, 7731 CM, 0529 453487, openingstijden op www.museum-ommen.nl

Website www.staatsbosbeheer.nl

Het stuif in boswachterij Ommen

AEKINGERZAND

IN HET KORT

LIGGING

18 km ten zuidwesten van Assen

OPPERVLAKTE

Ca. 5 km²

COÖRDINATEN

52.93025 NB, 6.29805 OL

Het Aekingerzand, ook wel de 'Kale Duinen' genoemd, maakt deel uit van Nationaal Park Drents-Friese Wold. Sinds Staatsbosbeheer veel bomen heeft gekapt, stuift het zand er weer. Wind en zand spelen hun spel. Sierlijke ribbels verschijnen op de vlakte, nieuwe zandruggen ontstaan en de zandhagedis en kommavinder zijn terug. Een schaapskudde zorgt voor de begrazing op de heide in het gebied. Dat betekent dat er in het voorjaar grote kans is op een ontmoeting met moeders-met-lammetjes. De bruin-paarse kleur van de hei en het diepgroene van de dennen contrasteert prachtig met het witte zand. Aan de rand van het zand, op de grens van Drenthe en Friesland, ligt het ven de Grenspoel. De provinciegrens loopt er dwars doorheen.

Informatie & tips

Bezoeken Nationaal Park Drents-Friese Wold heeft twee toegangen voor bezoekers. Het eerste staat in Appelscha, het tweede in Diever. Buitencentrum Appelscha, Terwissche 6a, 8426 SJ, 0516 464020 Toeristisch Informatiepunt Diever, Bosweg 2a, 9781 LE, 0521 591748

Website www.np-drentsfriesewold.nl

De 'Kale Duinen'

MAASDUINEN

IN HET KORT

LIGGING

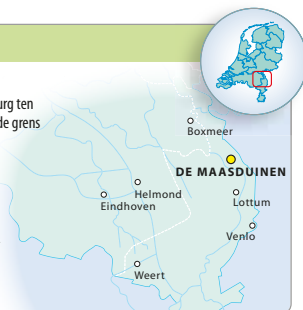
In het noorden van Limburg ten oosten van de Maas aan de grens met Duitsland

OPPERVLAKTE

45 km²

COÖRDINATEN

51.54535 NB, 6.13545 OL

Nationaal Park De Maasduinen in Noord-Limburg staat onder andere bekend om zijn paraboolduinen. Dit zijn hoefijzervormige stuifzandruggen, die zijn ontstaan tegen het einde van de laatste ijstijd. Toen lag de zanderige bedding van de rivier de Maas zo nu en dan droog. De wind blies het zand uit de rivierbedding omhoog en daalde op de luwste plekken neer. En doordat de wind – net als tegenwoordig – meestal uit het westen kwam, liggen de Maasduinen ten oosten van de Maas. De vorm zorgt voor de naam 'paraboolduinen'. Het is de langste rivierduinengordel van Nederland. De hoefijzervormige duinruggen in het gebied zijn nog steeds goed te herkennen.

Informatie & tips

Adres Bezoekerscentrum De Maasduinen, Bosbrasserie 'In de Sluis', Bosserheide 3e, 5855 EA Well, 0478 503821, openingstijden op www.bosbrasserieindesluis.nl

Extra Landgoed de Hamert is onderdeel van Nationaal Park De Maasduinen en een waar wandel- en vogelparadijs. Je kunt er wandelen langs vogelkijkhutten en plassen. Begin- en eindpunt is Jachthut op den Hamer, Twistedenerweg 2, 5856 CK Wellerlooi, 077 4731618, www.dejachthut.nl.

Website www.np-demaasduinen.nl

De Maasduinen bij Well

DE LANGE DUINEN EN DE KORTE DUINEN

IN HET KORT

LIGGING

Tussen Soest en Amersfoort

OPPERVLAKTE

Ca. 100 ha

COÖRDINATEN

52.15175 NB, 5.29232 OL

Tussen Soest en Amersfoort liggen De Lange Duinen en De Korte Duinen; op het eerste gezicht een enorme zandbak met dennen eromheen. Maar kijk je langer, dan merk je allerlei kleinere vormen en kleuren op. Je ziet kale, weidse laagten en veelal begroeid hoger duin. In het lichtgekleurde zand zitten soms zwarte of bruine lagen. Dat zijn oudere bodems. Op nieuwe duintjes proberen pioniersplantjes vaste voet aan de grond te krijgen. Het stuifzandgebied is in de laatste ijstijd ontstaan. De wind blies zand uit de riviervlaktes en de drooggevalen Noordzeebodem landinwaarts. Rondom de stuwwallen, onder andere bij Soest, ligt dit dekzand ook nu nog aan de oppervlakte.

Informatie & tips

Extra Het gebied is uitgeroepen tot Aardkundig Monument. Dat wil zeggen dat het een uniek natuurmonument is, dat iets vertelt over het ontstaan van het landschap. Soms tot wel duizenden jaren terug in de tijd.

Bezoeken IVN Eemland heeft een vijf kilometerlang natuurpad in De Lange Duinen uitgezet. De beschrijving is te koop bij de VVV van Amersfoort, Breestraat 1, 3811 BH, 0900 1122364 (€0,50 per gesprek), openingstijden op www.vvnamersfoort.nl.

De Lange Duinen bij Soest

NATUURLIJKE UITBREIDING VAN SCHIERMONNIKOOG

IN HET KORT

LIGGING

Ten noorden van Friesland en Groningen

OPPERVLAKTE

200 km²

COÖRDINATEN

53.49105 NB, 6.2265 OL

Schiermonnikoog is in 1989 uitgeroepen tot Nationaal Park. Het strand van Schiermonnikoog is een van de breedste in Europa en het breedst van alle Nederlandse Waddeneilanden. Toch dringen de golven van de Noordzee en de Waddenzee zeker drie keer per jaar ver de kwelders in. Dan staat er een vlakte van zo'n 2000 tot 3000 hectare onder water. Hierdoor verandert het eiland doorlopend van vorm én wordt het groter. Het opspuiten van zand is hier dus niet nodig. De kustbescherming gaat hier automatisch, doordat de natuur er zelf voor zorgt dat de aanwas groter is dan de afslag. Sinds de Tweede Wereldoorlog is de oostpunt van het eiland zes km gegroeid!

Informatie & tips

Bezoeken Voor exposities over natuur en cultuur op het eiland en voor excursies ga je naar Bezoekerscentrum Schiermonnikoog, Torenstreek 20, 9166 LK, 0519 531641, openingstijden op www.np-schiermonnikoog.nl.

Adres en website VVV Schiermonnikoog, Reeweg 5, 9166 PW, 0519 531233, ma-za 9.30-17.00 uur, www.vvvschiermonnikoog.nl

Een van de breedste stranden van Europa bij Schiermonnikoog

